

Köstler Artúr szülőháza a Terézvárosban

Nem csillagász, de a világ legismertebb csillagászáztörténeti művének szerzője. Nem magyar származású, de magyar állampolgárként látja meg a napvilágot. Köstler Artúrként anyakönyvezik, de a nagyvilág Arthur Koestlerként ismeri. Kiváló író, újságíró – és a kihívások embere, ahogyan divatos szóhasználattal nevezhetnénk. Pontosan 100 esztendővel ezelőtt, 1905. szeptember 5-én született a főváros szívében, a Szív utca 16. szám alatt, egy VI. kerületi, terézvárosi bérházban – minderről emléktábla is tudósít, ezzel csillagászati emlékhellyé avatva a környékkel, sőt a belvárosi Budapest majd' egészével szinkronban pusztuló épületet.

Köstler pályafordulásokkal teli, változatos életet tudhat a háta mögött – sok mindent átélt, majd sokszor megélte annak ellenkezőjét is. Palesztinában részese a cionista mozgalom kiteljesedésének, később pedig – bár vallásával nem szakított – anticionista nézeteket vallott. A német kommunista párt tagja, a Szovjetunióban is eltölt egy utazásokkal teli évet, majd a sztálini terror harcos bírálója. A kalandvágyó újságíró Zeppelin léghajóval átrepüli az Északi-sarkot. A spanyol polgárháború tudósítója, később a Franco-rendszer börtönébe kerül. Franciaországban internálótábor foglya, majd beáll az idegenlégióba. Bár hivatalosan ellenséges hadviselő fél, Magyarország állampolgára, belép az angol hadseregbe.

A csillagászat szerelmesei nem ezért a kacskaringós életpályáért tisztelik Köstlert, sőt nem is legismertebb műve, a világsikert hozó *Sötétség délben* az oka a tiszteletnek. Mi az *Alvajárókat* keressük, kutatjuk mindenhol. Az először 1959-ben megjelent, magyar kiadásban 1996-ban napvilágot látott mű az ókortól, Babilontól és Egyiptomtól, a görögöktől és a rómaiaktól követi a csillagászat történetét, a középkoron átívelve Kopernikuszon, Tycho-n, Galilein és Kepleren át egészen Newtonig. Azokat az „alvajárókat” bemutatva, akik sokszor irracionális megközelítésekkel is, de eljutottak a kiemelkedő tudományos felismerésekig, néha pedig egészen triviális kapcsolatokat és összefüggéseket sem ismerve fel, nem találtak a probléma-tengerből kivezető utat.

A nyilvánvalóan sokban különböző személyes háttér és külső viszonyok ellenére Köstler Artúr sorsának beteljesedése kísértetiesen hasonlatos a 20. század másik két, szintén emigrációba kényszerült magyar írófejedelméhez, Márai Sándoréhoz és Wass Albertéhez. Ő is önkézzel vetett véget életének, 1983. március 3-án, Londonban.

